

Laukaan kirjaston
kehittämissuunnitelma
2022–26

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma

Jotta Laukaan kunnankirjasto voi parhaimmalla tavalla hoitaa tehtävänsä tulevina vuosina huomioiden kunnan, kirjastoalan ja muun toimintaympäristön kehittymisen, on tarpeen laatia suunnitelma, joka määrittää, kuinka kirjastoa kehitetään vuosina 2022–2026.

Sivistyslautakunta perusti syyskuussa 2021 kokouksessaan suunnitelman tekoon työryhmän, johon nimettiin sivistyslautakunnan edustaja Jani Maukonen ryhmän puheenjohtajan tehtävään ja kirjastotoimenjohtaja Risto Heikkinen sihteeriksi. Kirjaston henkilökunta nimesi edustajakseen ryhmään Minna Niemitalon ja nuorisovaltuusto edustajakseen Petra Herttelin.

Ryhmä on kokoontunut 3 kertaa: 30.11.2021, 25.1.2022 ja 23.2.2022. Ryhmä jatkoi työtä, jonka oli aloittanut edellisellä valtuustokaudella vuonna 2020 perustettu ryhmä, jossa puheenjohtaja oli Pasi Puupponen ja nuorisovaltuuston edustaja Verna Valli muiden ryhmän jäsenten ollessa samoja kuin myöhemmässä ryhmässä. Kokouksiin ovat osallistuneet myös kunnan sivistysjohtajat, eläköitynyt Juha Tolonen ja nykyinen johtaja Jussi Silpola.

Risto Heikkinen on vastannut kehittämissuunnitelman koostamisesta ja kirjoitustyöstä. Kirjastovirkailija Urho Heinonen toteutti asiakaskyselyn keväällä 2021.

Kehittämissuunnitelmaa on käsitelty kirjaston henkilökunnan kuukausipalavereissa ja kirjaston johtoryhmän kokouksissa. Sivistyslautakunta on käsitellyt suunnitelmaa kokouksissaan 15.2.2022 ja 15.3.2022.

Kuntalaisia ja kunnassa toimivia järjestöjä sekä yhdistyksiä on osallistettu suunnitelman tekoon asiakaskyselyn kautta. Sarastus-kirjastoauton seuraajasta on syytä järjestää erillinen kysely keväällä 2022.

Asiakaskysely järjestettiin 4.–21.3.2021 ja siitä tiedotettiin kirjastojen tiloissa, kunnan ja kirjaston www- ja some-kanavilla sekä verkkokirjaston, Keski-Finnan etusivulla. Kyselyyn saatiin 197 vastausta, ja vastaajista 183 kertoi käyttävänsä Laukaan kirjaston palveluja.

Kyselyn alussa oli yleisiä kysymyksiä koko Laukaan kirjastotoimintaan liittyen, ja sen jälkeen vastaajan pyydettiin ottamaan arvioinnin kohteeksi jokin kirjaston toimipiste. Pääkirjastoa arvioi 147 vastaajaa, Leppäveden lähikirjastoa 26 vastaajaa, Lievestuoreen kirjastoa 15 vastaajaa ja kirjastoauto Sarastusta 3 vastaajaa. Vihtavuoren kirjasto avasi ovensa vasta syyskuussa 2021, joten sen arviointi jäi kyselyn ulkopuolella.

Tämä vastaajien painottuneisuus tulee huomioida alla olevassa kaikkien vastaajien tulosten analyysissä. Samoin on huomioitava, että kysely oli vastattavana ainoastaan sähköisenä, jolloin osa mahdollisista vastaajista rajautui pois. Vastaajista oli 85 % naisia ja vastaajien ikäryhmissä painottuivat ikäryhmät

- 30–39-vuotiaat (19 % vastaajista)
- 40–49-vuotiaat (24% vastaajista)
- 50–59-vuotiaat (20% vastaajista)
- 60–69-vuotiaat (21% vastaajista)

10–19-vuotiaita oli vastaajista pelkästään 3,4 % ja 20–29-vuotiaita vain 4,5%, joten nuorempien ikäryhmien kirjaston käyttöä tulee selvittää muuta kautta. 21 vastaajaa jätti ilmoittamatta ikänsä.

Iso osa kysymyksistä pohjautui 2018 toteutettuun valtakunnalliseen asiakaskyselyyn. Sen tulokset ovat tarkasteltavissa ja vertailtavissa tuoreimman kyselyn tuloksiin.

Kyselyn loppupuolella vastaajia pyydettiin kertomaan, kuinka arvioidun kirjaston palvelut ovat vaikuttaneet vastaajan työhön, opiskeluun tai muuhun toimintaan. Kokonaistulokset olivat yleisen positiivisen linjan mukaisesti melkein kaikilta kohdin kiittäviä:

Kirjasto on

- auttanut löytämään tarvitsemaani tietoa (melko paljon tai erittäin paljon, 80 % vastaajista)

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma

- lisännyt lukemista (melko paljon tai erittäin paljon, 72 % vastaajista)
- tarjonnut virikkeitä vapaa-aikaan tai harrastuksiin (melko paljon tai erittäin paljon, 52 % vastaajista)
- parantanut elämänlaatua (melko paljon tai erittäin paljon, 69 % vastaajista).

Sen sijaan sosiaalisia kontakteja kirjasto oli lisännyt melko tai erittäin paljon vain 17%:lle vastaajista. Samoin kirjaston ei todettu parantaneen liiemmästi tietoteknisiä taitoja (melko tai erittäin paljon, 11 % vastaajista)

Kouluarvosana kirjaston toiminnalle oli vahvasti kiitettävä. 54% vastaajista arvioi Laukaan kirjaston todistusnumeroksi yhdeksän ja 10% vastaajista kymmenen. Tulos on linjassa Kuntaliiton vuonna 2020 tekemän Kuntalaistutkimuksen kanssa, jossa kirjastopalvelu sai hyvät arviot.

Kyselyssä oli paljon tekstikenttiä, joista saatiin runsaasti yksityiskohtaistakin kirjallista palautetta. Kyselyn tulokset otetaan huomioon tarkennettaessa kehittämissuunnitelman toimenpiteitä.

Asiakaskyselyn yhteydessä kirjaston yhteistyökumppaneille viestittiin mahdollisuudesta antaa palautetta ja kehitysideoita sähköpostitse kirjastotoimenjohtajalle. Pyyntö ei tuonut kuin yhden kiittävän ja hyvän yhteistyön jatkoa toivovan vastauksen kunnan koulutoimesta:

Kirjaston roolilla työssämme on erittäin suuri merkitys. Hyvä yhteistyö ja luova yhdessä tekeminen myös vahvistaa oppilaiden käsitystä houkuttelevasta ja vastaanottavaisesta kirjastosta.

Yhteistyön tarpeita ja muotoja kumppaneiden kanssa tarkastellaan erikseen, kun kehittämistoimenpiteitä viedään käytäntöön.

Positiivisen asiakaspalautteen sekä kirjaston nykyisen aktiivisen ja monipuolisen käytön pohjalta on hyvä kehittää palvelua edelleen. Kirjasto palvelee ja kehittyy rohkeasti ja kokeillen, asiakkaitaan osallistaen ja kumppanien kanssa yhteistyössä. Suunnitelma antaa siihen peruslinjat. Suunnitelma kytketään tekeillä olevaan kunnan kulttuuriohjelmaan sekä kuntastrategiaan, joka korostaa kirjaston toiminnan kannalta osuvasti asiakaslähtöisyyttä. Suunnitelman toteutusta seurataan ja säädetään vuotuisissa taloussuunnitteluprosesseissa.

Kiitokset kaikille, jotka ovat edesauttaneet suunnitelman valmistumista.

Maaliskuussa 2022 Laukaassa

Jani Maukonen

Petra Hertteli

Minna Niemitalo

Risto Heikkinen

Jussi Silpola

Laki yleisistä kirjastoista

Laukaan kunnankirjasto toteuttaa tehtäviä, jotka laki yleisistä kirjastoista (29.12.2016/1492) säätää.

Lain tavoitteena on edistää

1. väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin
2. tiedon saatavuutta ja käyttöä
3. lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa
4. mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen
5. aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Laki täsmentää, että tavoitteiden toteuttamisessa ovat lähtökohtina yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Edelleen laki määrittelee kirjaston tehtäviksi seuraavat asiat.

1. tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
2. ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
3. edistää lukemista ja kirjallisuutta
4. tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
5. tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
6. edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kuinka tehtävät toteutetaan? Laki määrittää osaamisvaatimukset ja yhteistyökumppanit:

Yleisellä kirjastolla tulee olla riittävä määrä kirjasto- ja informaatioalan koulutusta saanutta ja muuta henkilöstöä. Asiantuntijatehtävässä toimivalta edellytetään soveltuvaa korkeakoulututkintoa, jollei tehtävän luonteesta muuta johdu.

Kunnan kirjastolaitosta johtavalta vaaditaan virkaan tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja hyvä perehtyneisyys kirjastojen tehtäviin ja toimintaan.

Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Näkövammaisten kirjaston sekä muiden korkeakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa.

Yleinen kirjasto voi tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa.

Kehittämissuunnitelman toimenpiteet kootusti

2022

- huolehditaan, että tiedottaminen ja markkinointi tavoittavat laajasti asiakkaat
- otetaan vuosittainen tiivis asiakaskysely käyttöön
- tarkastetaan oman varastokokoelman muodostuksen periaatteet
- uusitaan Leppäveden lähikirjaston sisustus ja saatetaan olosuhteet kuntoon

2023

- Sarastus-autolle seuraaja
- määritellään yhteistyön muodot hyvinvointialueen toimijoiden kanssa

2024

- kehitetään ja kunnostetaan pääkirjaston tiloja
- korvataan Keski-kirjastojen e-aineistokokoelma kansallisella e-kirjastolla

Jatkuva kehitystoiminta 2022–26 – osana arkea ja vuodenkiertoa ja myös kokeillen, hankkeina, tapahtumina ja kampanjoina

- edistetään monilukutaitoa
  - kirjasto tukee asiantuntemuksellaan ja kokoelmallaan kouluja sekä esiopetusta suunnitelmallisesti
  - kirjasto on johtava toimija muiden ikäryhmien monilukutaidon edistämisessä
- opetetaan ja kannustetaan asiakkaita omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön ja mahdollistetaan suurempi omatoimisuus
- huolehditaan osaltaan digineuvontatoiminnan jatkuvuudesta ja kehittämisestä kunnassa
- edistetään kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua itsenäisesti ja yhteistyössä kumppaneiden kanssa
- kokoelmat
  - markkinoidaan kokoelmien monipuolisuutta
  - panostetaan lasten- ja nuortenkirjallisuuden kokoelmaan
  - huolehditaan esinekokoelma houkuttelevuudesta
  - analysoidaan kokoelmien käyttöä
- osallistutaan aktiivisesti Keski-kirjastot-kimpan palveluiden ja toiminnan kehittämiseen
  - kehitetään verkkokirjastoa
  - tehdään kokoelmayhteistyötä vähemmän käytettyjen ja kalliiden aineistojen osalta
- tarkastetaan säännöllisissä kehityskeskusteluissa tehtäväkuvat ja osaamisen kehittämisen kohteet.

Kehittämissuunnitelman toimenpiteet vuosikohtaisesti

Huolehditaan, että tiedottaminen ja markkinointi tavoittavat laajasti asiakkaat (2022)

Kirjasto laatii viestintäsuunnitelman, joka huomioi mahdolliset äkilliset tapahtumat, vuodenkierron tapahtumiseen ja kampanjoineen, viestinnän työnjaon kirjastossa ja kunnassa sekä mediat, joilla asiakkaat ja kuntalaiset tavoitetaan laajasti.

Otetaan vuosittainen tiivis asiakaskysely käyttöön (2022)

Vuotuiseen asiakaskyselyyn pitää houkutella vastaajiksi kaikki ikäryhmät ja kuntalaisista myös ne, jotka eivät käytä kirjastopalveluja. Vuoden perään toistuvilla kysymyksillä voidaan seurata muutoksia kirjaston käytössä ja käyttökokemuksissa. Vaihtuvilla kysymyksillä voidaan osallistaa vastaajia ajankohtaisiin aiheisiin kuten esimerkiksi kirjastotilojen kehittämiseen. Paperinen kysely tulee olla vaihtoehtona sähköiselle.

Tarkastetaan oman varastokokoelman muodostuksen periaatteet (2022)

Pääkirjastossa on varastokokoelma, johon sisältyy 8000 nidettä vähemmän käytettyä aineistoa. Samassa tilassa ovat myös Laukaa-Konnevesi- ja Laukaan joulu -lehtien vuosikerrat. Koska Jyväskylän kaupunginkirjasto on suurimpana Keski-kimpan kirjastona päivittänyt arkistokokoelmansa muodostuksen periaatteita, on Laukaan katsottava, mitä vaikutuksia tällä on aineistojen saatavuuteen ja pitääkö oman varastokokoelman ylläpidon periaatteita muuttaa. Kuopiossa sijaitseva Varastokirjasto, jossa on Suomen kirjastojen yhteinen varastokirjasto, tulee luonnollisesti ottaa huomioon pohdinnoissa.

Uusitaan Leppäveden lähikirjaston sisustus ja saatetaan olosuhteet kuntoon (2022)

Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastot toimivat koulurakennusten yhteydessä uusissa ja ajanmukaisissa tiloissa. Leppäveden lähikirjasto on sen sijaan sijainnut vuodesta 2009 lähtien neuvolan kanssa rakennuksessa, joka toimi ennen ravintolana. Kirjasto on nykyisellä kalustuksella ahdas eikä täytä esteettömyysvaatimuksia. Kirjastoon suunnitellaan ja hankitaan uusi kalustus vuonna. Samalla saatetaan kuntoon olosuhteisiin liittyvät ongelmat: nykyisin kirjastossa on talvella kylmä ja kesällä kuuma. Talousarviossa hankkeeseen on varattu 15.000 euron määräraha.

Sarastus-autolle seuraaja (2023)

26 % Laukaan väestöstä asuu muualla kuin taajamissa, joissa kaikissa on kirjaston toimipiste. Nämä 4900 asukasta ovat kirjastoautopalvelun pääkohderyhmä kahdeksan kyläkoulun ja kuuden päiväkodin lisäksi. Lisäksi kirjastoauto käy Taitojen Talolla, jossa järjestetään kehitysvammaisille suunnattua työ- ja päivätoimintaa.

Sarastus on otettu käyttöön vuonna 2002 ja sillä on takanaan yli 400 000 ajokilometriä. Auton iäkkäys näkyy jatkuvassa korjaustarpeessa. Kolmen vuoden aikana tehdyistä 32 huoltamokäynnistä on yhdeksän ollut kausihuoltoja ja renkaanvaihtoja ja lopuissa 23:ssa on korjattu auton vikoja. Kulku autoon ei ole esteetön ja auton ergonomia on puutteellinen. Auton polttoaineena on diesel. Auton vuotuiset huolto-, korjaus- ja polttoainekulut ovat olleet kahtena viime vuonna noin 10 000 euroa, polttoainekulujen viedessä karkeasti puolet kuluista.

Nykyisin autolla ajetaan seitsemänä arkipäivänä kahden viikon jaksossa koulujen lukuvuoden aikana. Kaikkiin pysäkkejä on 42. Kesän aikana ajetaan pääosin vain joka toisena viikkona, kun koulut ovat kiinni.

Pysäkkien määrä on vähentynyt kolmen viime vuoden aikana 21 kappaleella. Syynä on ollut vähäinen kävijämäärä pysäkeillä ja Vihtavuoren lähikirjaston avautuminen syksyllä 2021. Vuonna 2020 auto ei liikennöinyt koronasulun vuoksi kymmenenä viikkona ja vuonna 2021 neljänä viikkona.

Auton kuntalaisille tarjoama kirjastopalvelu on valtaosin aineistojen lainausta. Vuoden 2021 loka-joulukuussa kaikista Laukaan kirjastojen ensilainoista 9 % (4400 kpl) tehtiin kirjastoautosta. Parillisina viikkoina, jolloin ajetaan koulu- ja päiväkotipysäkit, on lainaus ollut runsasta, 6–8-kertaista verrattuna parittomina viikkoina ajettaviin iltapysäkkeihin, jolloin on lainattu keskimäärin 110–130 kirjaa viikossa.

Kirjastoautoa ajaa ja sen palvelusta vastaa kirjastoautonkuljettaja-virkailija. Yksi pääkirjaston kirjastovirkailijoista voi tarvittaessa tuurata häntä. Auton kuljettamiseen tarvitaan ammatilliseen ajoon oikeuttava C-ajokortti.

Sarastuksen seuraajaa on suunniteltava kokonaisvaltaisesti nykytilanteen ja tulevaisuuden kehityslinjojen pohjalta. Kysymys ei ole kulkuvälineen uusimisesta, vaan parhaimman toimintatavan hakemisesta, jolla palvelua toteutetaan taajamien ulkopuolelle.

On osattava ennakoida muutoksia kirjaston käyttötavoissa. Jos asiakkaita ohjataan ja he tottuvat käyttämään enemmän Keski-verkkokirjastoa ja tekemään siitä varauksia, tarvitseeko isohkoa kokoelmaa kuljettaa isolla autolla lainaajan luokse, vaan riittäisikö varausten kuljettaminen asiakkaalle pienemmällä autolla. Sähköiset aineistot eivät tarvitse kuljetuspalvelua. Kuinka niiden lisääntyvä käyttö vaikuttaa kirjastopalveluiden käyttöön?

Kunnalla on taajamien ulkopuolella kulkevalle autolle tarvetta kirjastopalvelun lisäksi asiointipisteinä, digineuvontapaikkana, äänestyspaikkana, lasten-, nuorten- ja perhe toiminnassa, kansalaisopiston ilmoittautumisten vastaanottopaikkana ja liikuntaneuvonnassa. Tämä tulee ottaa huomioon suunnittelussa, kuten myös kyläkouluja koskeva palveluverkkoselvitys. Monilukutaidon edistämisen kannalta lienee selvää, että kirjaston palvelua halutaan jatkossakin koululuokkien lähelle.

Myös kallistuvien polttoaineiden vaikutus ihmisten liikkumiseen tulee huomioida.

Karkea autohankinnan hintahaarukka 100 000 – 420 000 € pitää sisällään vaihtoehdot kirjaston ja muiden toimijoiden käyttöön räätälöidyistä pakettiautomaisesta monipalveluautosta isoon perinteiseen, omaksi ostettavaan kirjastoautoon. Hintaan ei ole laskettu autotalliin tarvittaessa tehtäviä muutoksia, joilla helpotetaan aineistojen siirtoa autoon.

Hintahaarukassa on pienempi kirjastoauto tai esim. Jyväskylän kanssa yhteisesti hankittu auto, joka voisi toimia monipalveluauton rinnalla ajaen esimerkiksi joka toisella viikolla Laukaan koulu- ja päiväkotipysäkit ja muut pysäkit, joilla on runsaasti asiakkaita. Monipalveluauto kuljettaisi siten varauksia toisella viikolla hiljaisemmille pysäkeille tai suoraan koteihin ja olisi toisen viikon kunnan muiden toimijoiden käytettävissä. Vaihtoehtona voi olla myös palvelu, jossa auton palvelu yhdistetään esim. kouluilla oleviin postin pakettiautomaattien tapaisiin kirjojen lainaus ja palautuslokerikkoihin.

Vaihtoehtona voi olla se, että kokeillaan leasing-sopimuksella hankittua pakettiautomaista monipalveluautoa, jolla kuljetetaan varaukset asiakkaille ja vinkkauskirjat kouluihin ennen kuin päätetään, mitä hankitaan omaksi.

OKM:ltä ei ole tulossa ainakaan vuodeksi 2023 kirjastoauton investointitukea. Itse autotoiminnan kehittämiseen voi olla mahdollista saada ministeriön hankeavustusta. Hankinnassa on otettava huomioon puhtaiden ajoneuvojen laki (740/2021), jossa säädetään julkisten ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista. Vähäpäästöisten kulkuneuvojen hankintatuki on nykyään suunnattu vain yksityisille henkilöille ja yrityksille.

Keväällä 2021 asiakaskysely ei saavuttanut kirjastoauton käyttäjiä. Ennen kuin kuntademokratia päättää, mikä on Sarastuksen seuraaja, on hyvä tehdä asiakaskysely, jossa selvitetään yksittäisen asiakkaiden, koulujen, päiväkotien ja muiden toimijoiden tarpeita niin kirjasto- kuin muidenkin palveluiden osalta.

Määritellään yhteistyön muodot hyvinvointialueen toimijoiden kanssa (2023)

Kun Keski-Suomen hyvinvointialue käynnistää toimintansa vuoden 2023 alussa, on hyvä katsoa, kuinka kirjasto tekee yhteistyötä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Oleellisia yhteistyön alueita ovat

- lasten, nuorten ja perheiden palvelut
- oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut
- ikääntyneiden palvelut.

Laukaan kirjasto seuraa, kuinka muut kirjastot lähtevät yhteistyöhön hyvinvointialueilla.

Kehitetään ja kunnostetaan pääkirjaston tiloja (2024)

Pääkirjasto palvelee 1998 valmistuneessa Kauko Lahden suunnittelemassa rakennuksessa. Kirjastossa on asiakastilaa 1230 m², henkilökunnan työtilaa 125 m² ja varasto- ja arkistotilaa 134 m². Rakennuksessa on myös kirjastoauton talli.

Lähikirjastoissa on omatoimikirjaston tekniikka käytössä, mutta pääkirjastosta se puuttuu. Vuoden 2021 asiakaskyselyssä 23 % vastaajista toivoi omatoimikirjastotoiminnallisuutta kaikkiin toimipisteisiin.

Omatoimikirjaston tekniikka tuo asiakkaille joustavuutta tilojen käyttöön. Omatoimi mahdollistaa aukiolon vuoden jokaisena päivänä ja laajentaa kirjastossa käynnin aikaa aamu- ja iltatunteina.

Kirjaston kävijämäärät ovat pysyneet koronarajoituksista huolimatta suurina. Vaikka koko yhteiskuntaa läpäisee digitalisaatio, on tarvetta myös avoimille kokoontumispaikoille. Kirjasto tukee tiloillaan myös elinikäistä oppimista.

Kirjasto, jos mikä, toimii luontevasti kaikkien kuntalaisten esteettömänä ja viihtyisänä yhteisenä olohuoneena ja sellaisena sitä tulee myös kehittää. Tilan yhteisyyden korostaminen opettaa myös asiakkaita vastuuseen. Viihtyisyys on jokaisen asiakkaan toiminnasta kiinni.

Samalla kun omatoimiautomatiikka toteutetaan osaan tai kaikkiin kirjaston saleista omatoimisuuteen ohjaavan aineiston palautus- ja lainausvyöhykkeen kanssa, on hyvä tehdä myös muuta kirjastotilan kehittämistä. Tällöin kannattaa tehdä kunnostustöitä, jotka kuuluvat rakennuksen elinkaaren tähän vaiheeseen. Myös olosuhteita ja tekniikkaa tulee saattaa kuntoon: osassa tiloista on nykyisin talvella kylmää ja kesällä kuumaa. Valvontakamerajärjestelmä tulee yhtenäistää ja keskusradiosysteemi päivittää. Sähköiset lukitusratkaisut helpottavat varattavien tilojen joustavaa käyttöä. Tiloissa olevaa esitystekniikkaa pitää päivittää ja tulee huolehtia, että akustiikka on kunnossa.

Muutoksia suunniteltaessa on huomioitava

- kokoontumis- ja esiintymistilojen riittävyys suhteessa kunnan muuhun tilatarjontaan
- tilojen vyöhykkeistäminen: tarvitaan hiljaisen työskentelyn ja oleskelun tilaa, kokoontumistilaa, esiintymistilaa, opetustilaa (esim. musiikinopetuksen tarpeet huomioiden) ja näyttelytilaa
- kaikkien käyttäjäryhmien tarpeet
- näyttelytilan kehittäminen pysyvän ja vaihtuvien näyttelyiden osalta, digitekniikan mahdollisuudet huomioiden sekä kunnan historian, nykyhetken ja tulevaisuuden esille tuomisen kannalta
- lukemisen edistäminen (kalusteet, lukusopet, näyttelyalueet)
- Sarastus-auton seuraaja ja autotallin tilamuutostarpeet.

Tila- ja kalusteratkaisuissa tulee tavoitella monikäyttöisyyttä ja muunneltavuutta. Vuorokaudesta, viikonpäivästä ja vuodenajasta riippuen kirjastotilan ilmiasu voi vaihdella.

Tila- ja sivistyspalvelut arvioivat kirjastoremontin hinnan keväällä 2022. Ennen kuin muutostöihin ryhdytään, tarvitaan kuntalaisten osallistamista olohuoneensa kehittämisessä.

Korvataan Keski-kirjastojen e-aineistokokoelma kansallisella e-kirjastolla (2024)

Mikäli paraikaa hankkeessa rakennettava kansallinen e-kirjasto valmistuu ja se osoittautuu toimivaksi, Keski-kirjastot lopettavat todennäköisesti e-aineiston hankinnan kirjastokimpan kautta ja siirtyvät kansallisen palvelun käyttäjiksi.

Palvelulla on tarkoitus helpottaa asiakkaiden käyttäjäkokemusta ja kirjastojen työtä. Se vastaa ihmisten lisääntyneeseen sähköisten aineistojen, etenkin äänikirjojen käyttöön.

Yhteiseen e-kirjastoon liittyminen on kunnille vapaaehtoista ja siitä tehdään erillinen sopimus perustettavan uuden organisaation kanssa. Alustava tieto kustannusjakomallista on, että mukaan lähtevät kunnat maksavat palvelusta asukaslukujen mukaisesti. Sama kustannusten jaon periaate on käytössä nykyisin Keski-kirjastoissa. Asiakkaille palvelu on ilmainen, mikä edesauttaa kansalaisten yhdenvertaista pääsyä digitaalisten sisältöjen pariin.

Jatkuva kehitystoiminta 2022–26 – osana arkea ja vuodenvierailua ja myös kokeillen, hankkeina, tapahtumina ja kampanjoina

Edistetään monilukutaitoa

Monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä. Etenkin nuorempien ikäryhmien lukuharrastuksen hiipumisesta ja lukutaidon rappeutumisesta on saatu tutkimuksissa hälyttäviä merkkejä. Monilukutaito on oleellinen kansalaistaito eikä pelkkä lukuharrastukseen vaadittava kyky. Se on edellytys digitaalisten palveluiden käytölle ja elinikäiselle oppimiselle. Se sisältää myös kyvyn arvioida tiedonlähteiden luotettavuutta ja vastustaa disinformaatiota.

Kirjasto tukee asiantuntemuksellaan ja kokoelmallaan kouluja sekä esiopetusta suunnitelmallisesti monilukutaidon edistämiseksi

Lukutaidon pohja luodaan varhaiskasvatuksessa, eri kouluasteilla, kodeissa sekä kirjastoissa. Kaikki kirjastojen toimipisteet sijaitsevat koulurakennusten lähellä, mikä on iso etu kouluyhteistyölle. Paras tilanne on Vihavuoren ja Lievestuoreen lähikirjastoilla, jotka sijaitsevat samoissa rakennuksissa koulujen kanssa. Sarastusauton reitti ulottuu kaikkien kyläkoulujen pihoille.

Lukuintoa ja lukemista lapsille -hankkeen tarkoituksena on edistää esikoulua käyvien ja 1.–2.-luokkalaisten lukutaitoa ja lukemisharrastusta 2021–22. Hankkeessa tehty kysely antoi 268 vastausta, 88% vastaajista ollen lapsien vanhempia. Yleisenä havaintona on se, että äidinkielen opetuksen ohessa olevaa lukemisen edistämistä pidetään erittäin tärkeänä. Lukemisen edistämisen isoimpina esteinä, kun ei huomioida koronan aiheuttamia rajoituksia, nähdään se, ettei lapsi ole riittävän kiinnostunut lukemisesta, perheessä ei ole riittävästi aikaa tukea lapsen lukemista, matka kirjastoon on liian pitkä tai hankala ja lukemisen edistämisen keinoista on tiedonpuutetta.

Vuoden 2022 talousarvioidokumentti kertoo, että perusopetuksessa on 2823 lasta ja 0–6-vuotiaita on 1555. Näiden lisäksi on laskettava mukaan lukion ja POKEn opiskelijat. Koska kohderyhmä on näin laaja, riittävä resurssointi sekä suunnitelmallinen yhteistyö koulujen ja päiväkotien kanssa on tarpeen. Myös kirjastojen suora tuki perheille on huomioitava suunnittelussa.

Kirjasto on johtava toimija muiden ikäryhmien monilukutaidon edistämiseksi

Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat kansalaisopisto ja muut Keski-kirjastot muun muassa verkkokirjaston kautta saatavan materiaalin myötä. Tilaisuuksien ja kampanjoiden tulee saavuttaa myös vähemmän lukevat.

Opetetaan ja kannustetaan asiakkaita omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön ja mahdollistetaan suurempi omatoimisuus

Asiakkaat palvelevat jo nyt itse itseään verkkokirjastossa asioidessaan sekä käydessään pääkirjastossa itsepalvelu- ja lähikirjastoissa omatoimiaikaan. Hertta-robotti käsittelee Keski-kirjastojen kirjastokorttihakemukset, joten kortteja ei tarvitse kirjoittaa enää palvelupisteessä.

Isona kehityslinjana voi pitää, että asiakkaat hoitavat yhä enemmän rutiinitehtäviä itsenäisesti, mutta kirjaston henkilökunta auttaa vaativammissa tilanteissa ja kun asiakkaan taidot eivät riitä.

Verkkokirjaston monipuoliset ominaisuudet ja helppokäyttöisyys tulee saattaa tiedoksi kaikille asiakkaille selkeillä ohjeilla, vinkkaamalla asioista palvelutilanteissa ja tiedottamalla ja järjestämällä koulutustilaisuuksia toimipistekohtaisesti ja yhdessä Keski-kirjastojen kimpan kanssa.

Henkilökunnan tehtävänä on tällä hetkellä pääkirjastossa palautusten vastaanotto. Osan tästä työprosessista voi siirtää asiakkaille rakentamalla aineiston palautus- ja lainausvyöhykkeen pääkirjaston remontin yhteydessä.

Huolehditaan osaltaan digineuvontatoiminnan jatkuvuudesta ja kehittämisestä kunnassa

Kirjaston asiakaspalvelussa pitää olla valmiuksia antaa apua laitteiden ja verkkopalveluiden peruskäyttöön ja vinkata, mistä voi saada syvällisempiä neuvoja. Kirjaston tilat ovat oivallisia paikkoja digineuvontahankkeille ja esimerkiksi kansalaisopiston järjestämille tilaisuuksille.

Edistetään kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua itsenäisesti ja yhteistyössä kumppaneiden kanssa

Kirjasto sopii kuntalaisten yhteisenä olohuoneena kohtauspaikaksi, jossa käydään kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Yhteistyökumppaneina tässä voivat olla kunnan hallinto ja muut toimijat, kuntademokratian edustajat, yhdistykset, järjestöt ja eri kulttuurien edustajat. Toiminnan luontevina muotoina voivat olla erilaiset kampanjat ja keskustelutilaisuudet, joissa on päättäjiä ja asiantuntijoita.

Kirjasto edistää myös itsenäisesti tätä tehtävää hankkimalla kaikkien vapaaseen käyttöön monipuolista, ajan-kohtaista, eri näkökantoja edustavaa, luotettavaan tiedonlähteisiin tukeutuvaa aineistoa ja markkinoimalla sitä asiakkaille. Kirjaston tulee vastata ajankohtaisiin, esimerkiksi ilmastonmuutosta koskeviin tiedontarpeisiin.

Kokoelmatoimintaan liittyvä kehitystyö

Vuonna 2021 tehty asiakaskysely kertoi, että lukemistottumusten osalta lähivuosina on nähtävissä jakautumista: 41 % vastaajista aikoi käyttää vain painettuja aineistoja, mutta 51 % aikoi käyttää molempia, sekä painettuja että elektronisia aineistoja. Samaa jakaantuneisuutta on äänikirjoissa: 40 % vastaajista toteaa äänikirjojen kuuntelun lisääntyvän ja 56 % kertoo äänikirjojen kuuntelun pysyvän nykyisellään.

Vaikka digi näyttäisi valtaavan alaa, kiitos e- ja äänikirjapalveluiden laajenevan tarjonnan, panostamisesta myös painettuun kokoelmaan ei kannata luopua. Kyseiset palvelut panostavat hittituotteiden esille tuontiin, mutta kirjastolaitoksella on hallussaan laaja kokoelma painotuotteita, jotka vastaavat paremmin lukijoiden hyvin moninaiisiin tarpeisiin kokeellisesta runoudesta kioskikirjallisuuteen. Painettu kirja on myös mutkaton ja keskittymiskykyä ylläpitävä käyttöliittymä sisältöihin, ja sen avulla pääsee irti laitteiden some- ja digi-vilinästä kuin kaupungin ruuhkista metsäluontoon. Todennäköisesti jälkimmäisen edun merkitys tullaan huomaamaan yhä enemmän tulevina vuosina.

Lain mukaan kirjaston on ylläpidettävä monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa. Kokoelma pyrkii täyttämään nämä vaatimukset olemalla syvä ja leveä sekä asiakkaiden tarpeita vastaava. Monipuolisuuden vaade vastaa myös asiakaskyselyssä ilmi tulleisiin vastaajien arvioihin käyttötottumusten muutoksista. Asiakkaiden käyttöön on laajasti saatavissa omista kokoelmista tai muista Keski-kirjastoista painettuja aineistoja eri kielillä ja lisäksi sähköisiä aineistoja, videoita, pelejä ja musiikkiaineistoja sekä kotiseutukokoelma. Kokoelman monipuolisuutta on kuitenkin syytä markkinoida asiakkaille. Kaikki eivät tiedä, mitä kaikkea kirjastosta saa. Kokoelmien käyttöä tulee myös seurata useiden mittareiden avulla. Kirjastojärjestelmän antama tilastotieto tarjoaa tähän hyvän mahdollisuuden.

Väestöennusteiden mukaan syntyvyys säilyy Laukaassa verrattain korkeana. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden kokoelmaan on syytä panostaa tämän vuoksi ja monilukutaidon edistämiseksi. Asia huomioidaan kirjaston vuotuista aineistobudjettia laadittaessa.

Kirjaston esinekokoelma on kirjava sähkönkulutusmittareista kahvakuuliin. Kokoelman käyttöä tulee seurata ja sitä tulee päivittää. Vapaa-aikapalveluiden kanssa on pohdittava yhteistyön kehittämistä urheiluvälineiden lainaamisessa.

Osallistutaan aktiivisesti Keski-kirjastot-kimpan palveluiden ja toiminnan kehittämiseen

Keski-kirjastot tekevät parhaillaan strategiaa. Laukaan kirjastolle tärkeitä asioita ovat esimerkiksi verkko-kirjaston toimivuus asiakkaille aineiston käsille saamisessa ja aineistonvinkkauksen alustana. Kirjastoa kiinnostaa myös kokoelmayhteistyö vähemmän käytetyissä ja kalliissa aineistoissa.

Tarkastetaan säännöllisissä kehityskeskusteluissa tehtäväkuvat ja osaamisen kehittämisen kohteet

Laukaan kirjastossa on vuoden 2022 alussa toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa 12 kirjastoalan ammattilaista:

- kirjastotoimenjohtaja
- osastonjohtaja
- erikoiskirjastonhoitaja
- kirjastoautonkuljettaja-virkailija
- pedagoginen informaatikko
- 5 kirjastovirkailijaa, joista 3 pääkirjastossa ja 2 lähikirjastoissa
- 2 vastaava kirjastonhoitajaa lähikirjastoissa.

Lähes kaikilla on korkeakoulutason kirjastoammattillinen koulutus tai toisen asteen vastaava koulutus.

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma

Kirjastolaisille on työn ohkeen hyvin tarjolla runsaasti maksutonta, osaamista ylläpitävää ja kehittävää koulutusta. Sitä järjestävät säännöllisesti ja etänä Tampereen kaupunginkirjasto, jolla on Pirkanmaan sekä Keski-Suomen kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä (AkePike), Helsingin kaupunginkirjasto ja kirjastotoimen aluehallintoviranomaiset. Korona-aika siirsi valtaosan koulutuksesta verkkoon, joten niihin osallistuminen on helppoa omien työtehtävien ohessa. Toki tulee muistaa, että osaamista voi kehittää myös työyhteisessä yhdessä oppien.

Kirjastolaisten asiantuntijuus ja ammatillinen osaaminen sekä yhteisöllinen tiimityö ovat kirjastopalvelun toteuttamisen ja kehittämisen kivijalkoja. Ne ovat edellytyksiä myös tämän suunnitelman toimenpiteiden toteuttamiselle.

Kirjastossa työskentelevillä pitää olla erityistaitoina

- kirjastoalan pedagogista osaamista (esim. monilukutaidon edistämiseen)
- tiedonhakutaitoja (sisältäen tiedonlähteiden arvioinnin taidon)
- digineuvontataitoja
- aineisto-osaamista (kirjallisuuden eri lajien ja muiden aineistojen tuntemusta, elektronisten aineistojen käyttöosaamista)
- hankinta- ja kokoelmatyön osaamista (ml. metadataosaaminen, logistinen osaaminen)
- tekijänoikeusosaamista
- kirjaston tietojärjestelmiin liittyvää osaamista
- C-ajokortti kirjastoauton kuljettamiseen.

Näiden lisäksi tarvitaan yleisiä taitoja, joita ovat

- vuorovaikutus-, tiimityö- ja verkostoitumistaidot (eri asiakasryhmät, yhteistyökumppanit)
- monikanavaisen asiakaspalvelun taidot (palvelupiste, chat, sähköposti, some, puhelin, hakeutuvat palvelut)
- viestintä- ja markkinointiosaaminen
- ICT-aidot
- digitaalisten aineistojen tuotantotaidot
- työyhteisötaidot
- itseohjautuvuus
- johtamisosaaminen (valmentava johtaminen, tiedolla johtaminen, hankejohtaminen, talousjohtaminen).

Osaamisen tuntuminen kirjaston palvelussa varmistetaan henkilökunnan osaamisesta ja riittävydestä huolehtimalla sekä tarkoituksenmukaisella työnjaolla ja työtavoilla. Toimenkuvien tehtävät ja osaamisvaatimukset päivitetään tarvittaessa rekrytointitilanteissa.

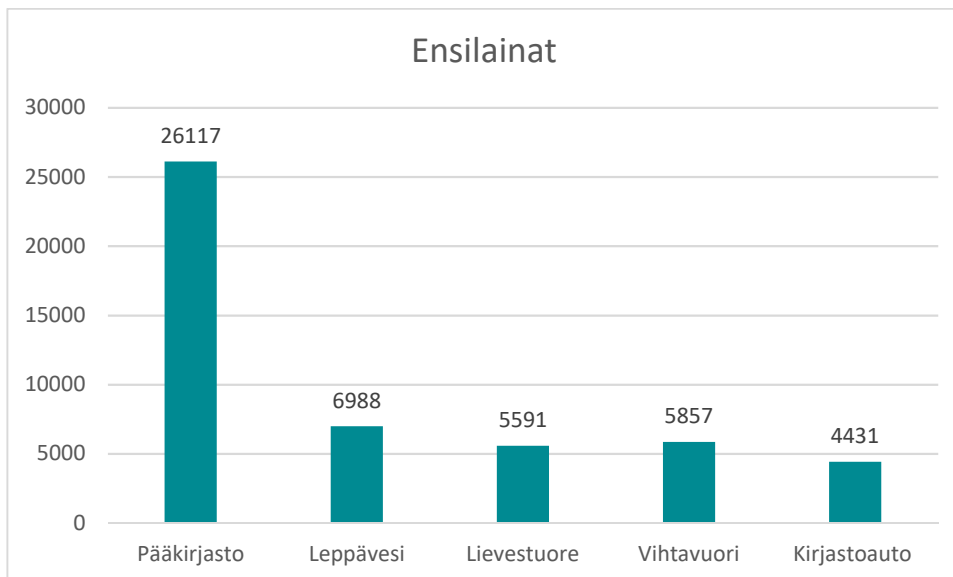
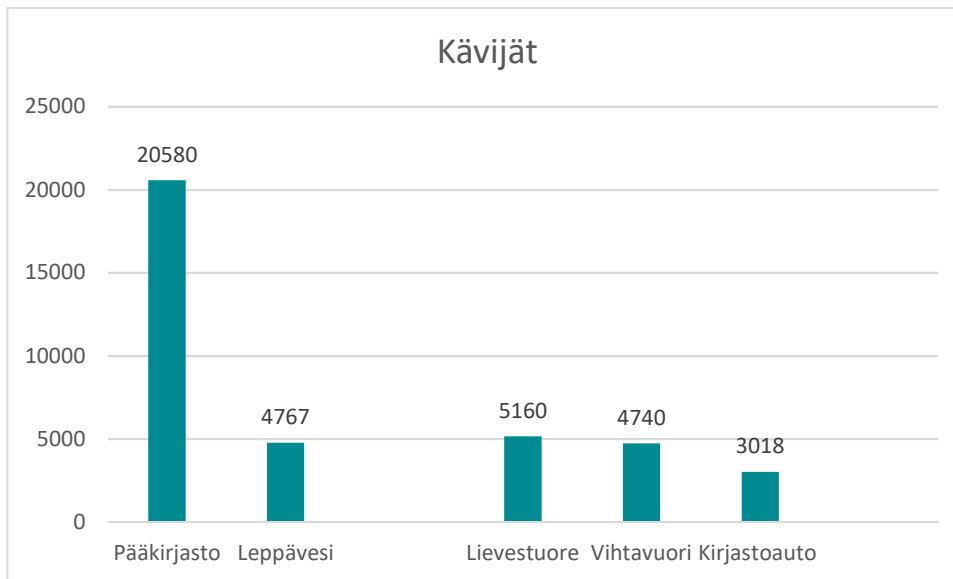
Kaikkea ei tarvitse tehdä itse.

Tällä hetkellä kirjasto ostaa suurimmaksi osaksi hankkimiensa aineistojen kuvailutiedot, joiden avulla asiakkaat löytävät aineistot verkkokirjastosta. Aineistojen hankinta tapahtuu pääosin Keski-kirjastojen yhteisen hankintaportaalin kautta. Muovitus ostetaan kirjojen hankinnan yhteydessä. Kirjastojärjestelmä Aurora, elektroniset aineistot ja asiakaskäyttöliittymä, Kansalliskirjaston perustaltaan kehittämä ja ylläpitämä Finna tulevat käyttöön Keski-kirjastot-kimpan kautta. Kimpan kautta hoidetaan aineistokuljetukset yli kuntarajojen ja saadaan markkinointimateriaalia käyttöön. Kunta tarjoaa ICT-infran ja ylläpitää laitteita. Vapaa-aikatoimi hoitaa kuljetukset kunnan sisällä.

Tilastotietoa

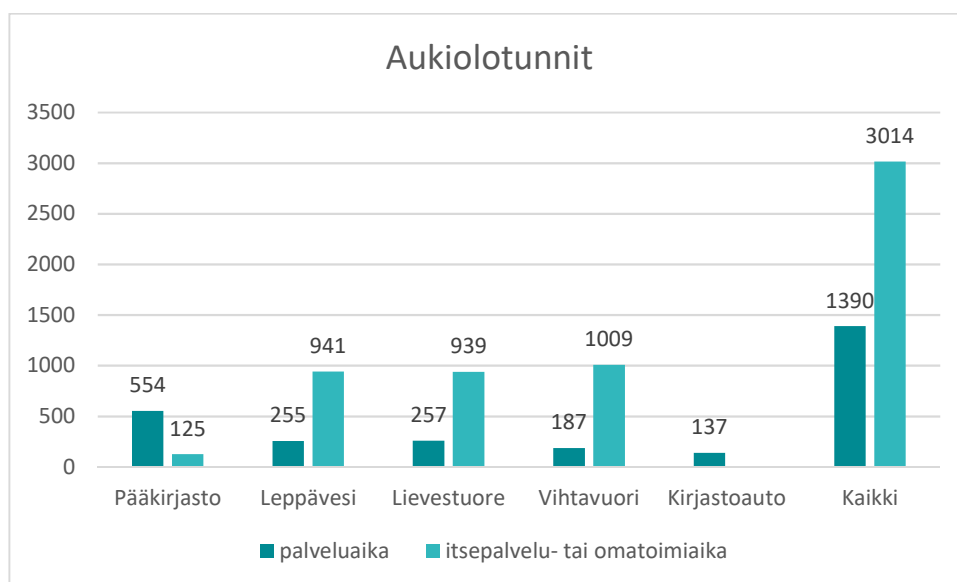
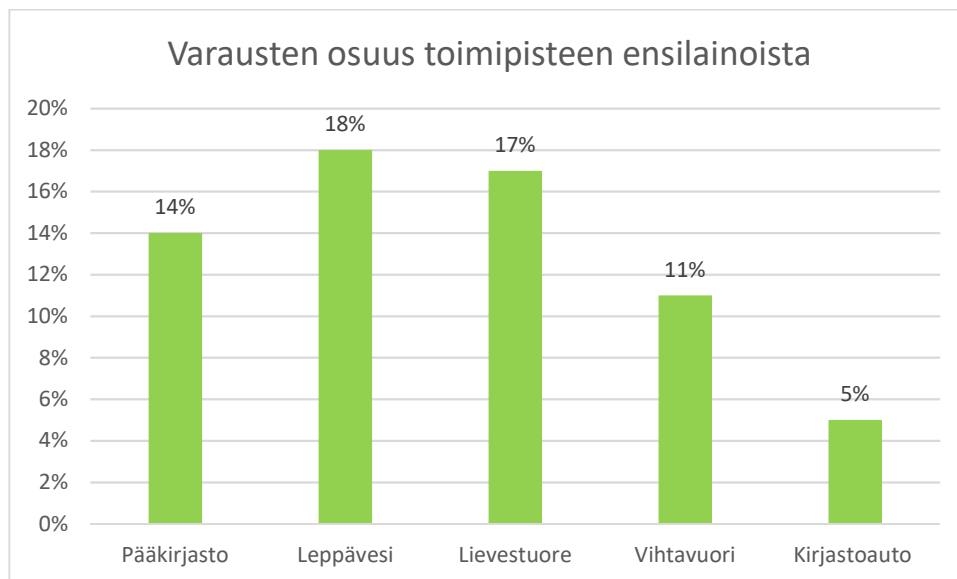
Toimipisteiden toiminnan volyymit

Alla olevissa kaavioissa vertaillaan toimipisteiden toiminnan kokoluokkaa. Ajanjaksoksi on otettu 1.10.-31.12.2021, koska näin on mukaan saatu myös syyskuussa 2021 ovensa avannut Vihtavuoren lähikirjasto. Koska kirjastoauto ei ajanut syyslomaviikolla eikä myös viikolla 52, on näitä viikkoja kompensoimaan laskettu auton osalta laskettu pidempi aikaväli 20.9. – 31.12.

Ensilainan määrä kertoo lainauksen lukumäärän ilman lainan uusintoja. Koska ensilaina tehdään toimipisteessä, luku kertoo toimipisteen käytön volyymistä. Asiakas voi tehdä lainan uusinnan itsenäisesti, myös verkossa. Kaikkiaan lainoja, lainojen uusinnat mukaan lukien tehtiin toimipisteissä tarkasteltavana ajanjaksona 89918 kappaletta. Ensilainojen osuus oli tästä 54 %. Jos kirjastotilan käyttö pelkistetään lainaustoiminnaksi, seuraava kaavio kertoo, kuinka paljon asiakkaat käyttävät toimipisteitä tekemiensä varausten noutoon:

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma

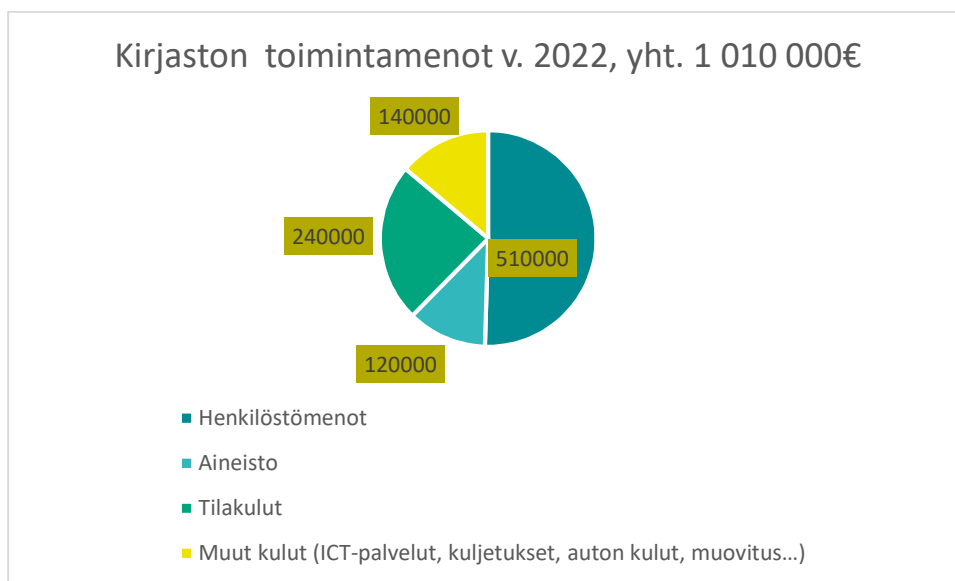

	kirjautumiset omatoimikirjaston käyttäjäksi	kirjautumiset / päivä
Leppävesi	829	9
Lievestuore	759	8,3
Vihtavuori	789	8,6

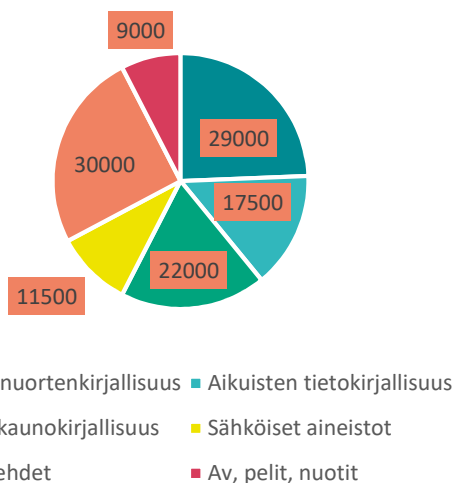
Talousarvio 2022

Kirjaston toimintamenot jakautuvat vuoden 2022 talousarviossa seuraavasti:

Kirjaston aineistobudjetti v. 2022, yht. 120 000 €

Tuottoja arvioidaan saatavan 22 000 €. Suurimmat tulonlähteet ovat myöhästymismaksut, poistokirjamyynti sekä kopiointi- ja tulostusmaksut.

Aikasarja 2019 – 2021

Aikasarjassa on huomioitava koronavuosien vaikutus.

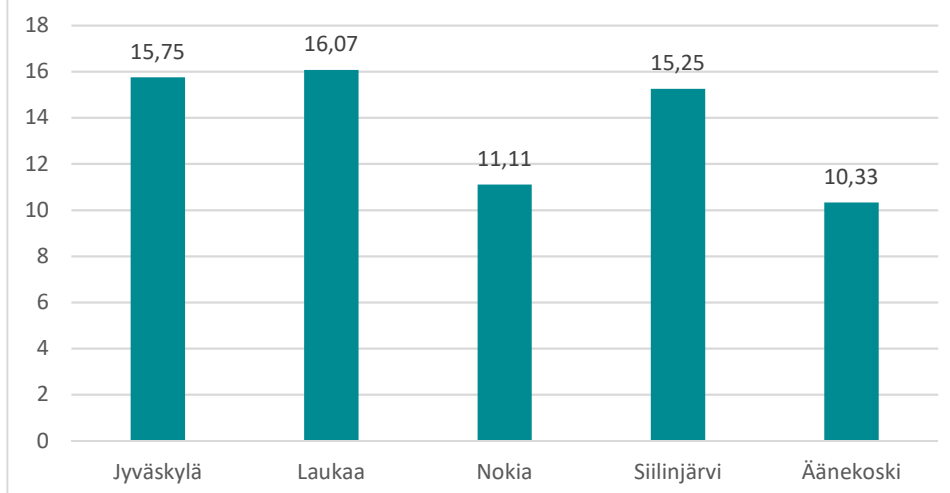
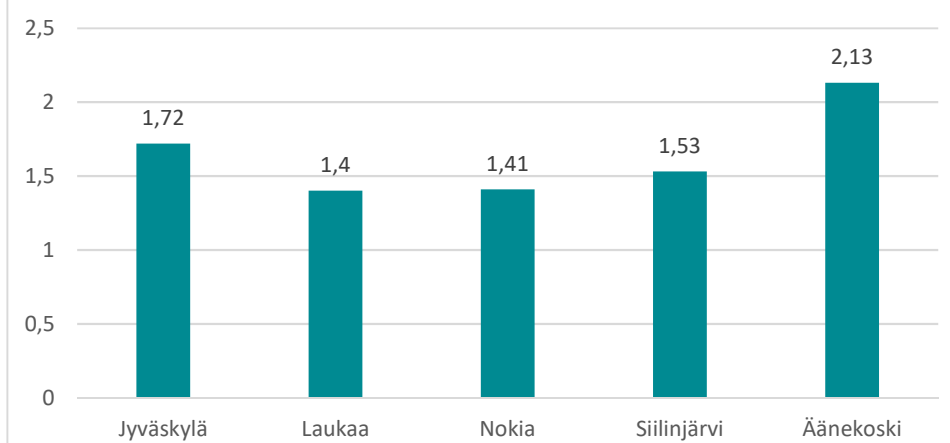
	2019	2020	2021
Kirjastokäynnit	150000	114 000	141000
Aukiolotunnit	7100	8 000	13 000
Aineiston lainat (sisältäen uusinnat)	330 000	300 000	340 000
Lainaajat	7 100	6 700	6 500
Lainat / kuntalainen	17	16	18
Etäkäyttö (e-aineistojen käyttökerrat)	23 000	35 000	41 000
Ryhmien opetustunnit	115	73	47
Tapahtumat	113	56	46
Kirjastoaineisto, kpl	120 000	113 000	111 000
Vuosihankinta, kpl	4 900	5 300	4 700

Tilastot.kirjastot.fi

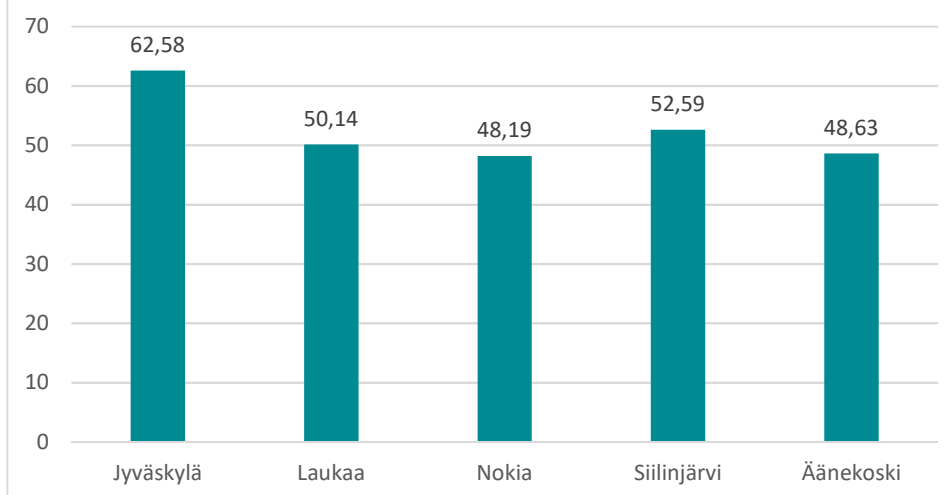
Kuntakohtaista tilastotietoa on saatavissa ja vertailtavissa tilastot.kirjastot.fi-palvelussa. Vuoden 2021 luvut julkaistaan huhtikuussa. Viime vuosien luvuissa on muistettava koronan vaikutus. Samoin lukuja näkyville noukkiessa tulee muistaa, että kirjastotoiminnan arvo kokonaisuudessaan ei löydy tilastoista. Ei ole olemassa mittaria, joka sanoisi, kuinka kirjasto pärjää kaikkiaan moninaisten ja -muotoisten tehtävien toteuttamisessa ja mikä vaikutus sillä on yhteiskuntaan.

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma

Kokonaislainaus / Asukasluku v. 2020

 (Henkilöstökulut plus Kirjastoaineistokulut) /
 (Fyysiset käynnit plus Kokonaislainaus) v. 2020

Toimintakulut / asukasluku v. 2020

Luettavaa

Ekholm, K., Repo, Y., Winther-Jensen, T., Pitkänen, M. & Berndtson, M. (2021). Lukemisen aika: Eikö Suomessa lueta tarpeeksi? Kustannusosakeyhtiö Siltala.

E-kirjastohanke tähtää yhden luukun e-kirjastoon. Kirjastot.fi. <https://www.kirjastot.fi/ekirjastohanke>

Heinonen, I. (2021). Ääniä tulevaisuudesta – musiikki, kirjastot ja mahdollisuudet. (2021). AKE Tampere & AKE Vaasa. Saatavissa <https://www.tampere.fi/kirjasto/pike/musiikkijulkaisu/#p=1>

Helen, M., Hypén, P. & Martikainen, H. (2022). Puhetta kokoelmista. Verkkovideo. Kirjastokaista / Kirjastot.fi. <https://www.kirjastokaista.fi/puhetta-kokoelmista/>

Hyysalo, Virve. (2022). Yhteissuunnittelu ja palvelumuotoilu julkisen sektorin kehityssuuntina: kaupunkilaiset tekijöinä, käyttäjinä ja kumppaneina keskustakirjasto Oodin suunnittelussa. Lapin yliopisto: Taiteiden tiedekunta. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/64956>

IFLA Trend Report 2021 Update. International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). <https://repository.ifla.org/handle/123456789/1830>

Ihanamäki, Satu. (2022). Kirjasto yhteiskunnallisen aktiivisuuden lisääjänä. Blogi. <https://avi.fi/blogi/-/blogs/kirjasto-yhteiskunnallisen-aktiivisuuden-lisaajana>

Kansallinen lukutaitostrategia 2030. (2021). Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kansallinen-lukutaitostrategia-2030>

Kirjastojen tietojohdamisen käsikirja. Aluehallintovirasto. <https://avi.fi/kirjastojen-tietojohdamisen-verkosto/kasikirja>

Kontiainen, K., Kummala-Mustonen, M., Ihanamäki, S., Ojaranta, A. & Taskinen, T. (2021). Kirjastovuosi 2020: Koronasta kohti uutta normaalia. Aluehallintovirastojen julkaisuja 119/2021. https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaisu-119_Kirjastovuosi-2020-Koronasta-kohti-uutta-normaalia.pdf

Kuntalaiset ovat edelleen hyvin tyytyväisiä kunnallisiin palveluihin - parhaat arviot kirjastoille, jätehuollolle ja kierrätykselle. (2020). Tiedote. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2020/kuntalaiset-ovat-edelleen-hyvin-tyytyvaisia-kunnallisiin-palveluihin-parhaat-arviot>

Laki yleisistä kirjastoista (29.12.2016/1492). Saatavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>

Saa kuulua! -inspiraatiopaketti osallisuuden edistämiseen. Ympäristöministeriö. <https://kestavakaupunki.fi/-/osallisuus>

Suomen yleisten kirjastojen tilastot. OKM. <https://tilastot.kirjastot.fi/>

Sähköinen hyvinvointikertomus. Kuntaliitto. <https://hyvinvointikertomus.fi/>

Talousarvio 2022. Laukaan kunta. <https://laukaa02.oncloudos.com/kokous/20212028-3-7.PDF>

TEAViisari. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

Yleisten kirjastojen demokratian edistämistyöhön 920 000 euroa. (2021). Tiedote. Aluehallintovirasto. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69924386>

Yleisten kirjastojen käyttäjäkysely 2018. Tulosraportti. Taloustutkimus. https://survey.taloustutkimus.fi/dashboard/kirjastot_avoin_suomi/

Laukaan kirjaston kehittämissuunnitelma

Yleisten kirjastojen saavutettavuussuositus. (2017). Kuntaliitto.

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2017/1754-yleisten-kirjastojen-saavutettavuussuositus>

Yleisten kirjastojen suunta-asiakirjat. Yleisten kirjastojen neuvosto.

<https://www.kirjastot.fi/neuvosto/suunta>

